Meerjarenvisie ODZOB 2023-2027

Samen voor een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving

OMGEVINGSDIENST
ZUIDOOST-BRABANT

MENU

Definitief vastgesteld door het AB, d.d. 30 maart 2023

Inhoudsopgave Meerjarenvisie 2023-2027

Voorwoord 3

Infographic 4

1. Waarom een meerjarenvisie? 5

1.1 Wat is de rol, positie en toegevoegde waarde van de ODZOB? 6

1.2 Wat is de filosofie hierbij? 8

2 Wat wil de ODZOB als collectief bereiken de komende vier jaar? 14

2.1 Veilig 15

2.2 Gezond 16

2.3 Duurzaam 17

2.4 Omgeving 19

3 Bijlage: Expertises en werkwijze 20

Voorwoord

Samenwerken en samen leven

Het is verleidelijk in een voorwoord de essentie van het achterliggende document samen te vatten. Dat ga ik niet doen. Ik wil het over iets anders hebben. Over dat wat ons in Zuidoost-Brabant bindt.

Iedere Nederlandse gemeente is wettelijk gehouden aan een aantal taken. Die hebben we bij diverse organisaties ondergebracht, waaronder de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant, kortweg ODZOB. Dit is onze omgevingsdienst, vormgegeven door een gemeenschappelijke regeling. De deelnemers aan onze gemeenschappelijke regeling zijn de provincie Noord-Brabant en de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant.

Onze regio floreert als nooit tevoren. In economische zin zijn we, na Groot Amsterdam, de tweede regio van het land en het is volgens analisten een kwestie van tijd voor we op plek één staan. Dat is prachtig, maar hoe staat het hier met de brede welvaart, de leefbaarheid, de veiligheid en het milieu? Staan we dan ook op de tweede plek, en straks op de eerste?

Dat bepalen wij, de 22 deelnemers, in hoofdzaak samen. Onze omgeving wordt steeds voller en complexer. In Brabant zoeken we, als belangen botsen, de overlap. Het gedeelde belang. En het respect voor elkaar. Mijn persoonlijke ambitie? Een onbetwiste positie voor de ODZOB. Hoe? Door er met z'n allen achter te staan. De ODZOB is van ons en wij zijn de ODZOB.

Jos van Bree,
voorzitter algemeen en dagelijks bestuur Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant



Voorwoord

Koers bepalen voor de leefbaarheid van morgen



Ons eerste decennium zit erop. Tien jaar werken we nu aan de bescherming en verbetering van onze mooie leefomgeving in Zuidoost-Brabant. Dit doen we samen met onze 22 deelnemers en vele partners. Een mooi moment om opnieuw koers te bepalen.

Voor u ligt onze meerjarenvisie 2023-2027. Dit document is het resultaat van een proces dat we zijn gestart met een consultatie van al onze deelnemers op een mooie zonnige middag in de inspirerende en toepasselijke setting van de Philips Fruittuin. De definitieve koers is bepaald door ons algemeen bestuur. Want in hoeverre de ODZOB zich ontwikkelt én in welke richting, dat bepalen we namelijk niet zelf; dat is aan onze 22 deelnemers, verenigd in het algemeen bestuur, als eigenaren van de ODZOB.

Samenwerken zit in het DNA van de regio Zuidoost-Brabant en vormt de basis voor onder meer de succesvolle Brainport Regio Eindhoven. Als het gaat om de fysieke leefomgeving is dat vanzelfsprekend niet anders. Samen kunnen we meer bereiken, sterker: we kúnnen niet anders dan samen want het milieu stopt niet bij de gemeentegrens.

Alles wat wij doen is gericht op een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. Van de mooie en kostbare regio die ons allen zo na aan het hart ligt. En dat is een grote verantwoordelijkheid. Het gaat immers om de lucht die we inademen, het water dat we drinken, de bodem waarop en waarvan we leven. Wat wij doen (of laten), bepaalt de leefbaarheid van de wereld van ons en onze kinderen.

Daarom is wat wij doen, belangrijk.
Daarom is onze koers belangrijk.
Voor ons allemaal, voor onze regio.

Martine van Dort,
directeur Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant

Meerjarenvisie 2023-2027: Samen voor een veilige, gezonde een duurzame leefomgeving

OMGEVINGSDIENST ZUIDOOST-BRABANT

Wat bereiken we collectief de komende 4 jaar?
RICHTING → FOCUS → KEUZES →

Gezamenlijke inzet richt zich op het FUNDAMENT OP ORDE. Alleen aanvullende inzet op IN SAMENHANG en REGIONAAL PLATFORM, daar waar urgentie of bestaande afspraken er specifiek om vragen. Dit speelt vooral bij de pijlers gezondheid en duurzaamheid.



REGIONAAL PLATFORM

IN SAMENHANG

INZET OP FUNDAMENT OP ORDE





250 MEDEWERKERS

MISSIE

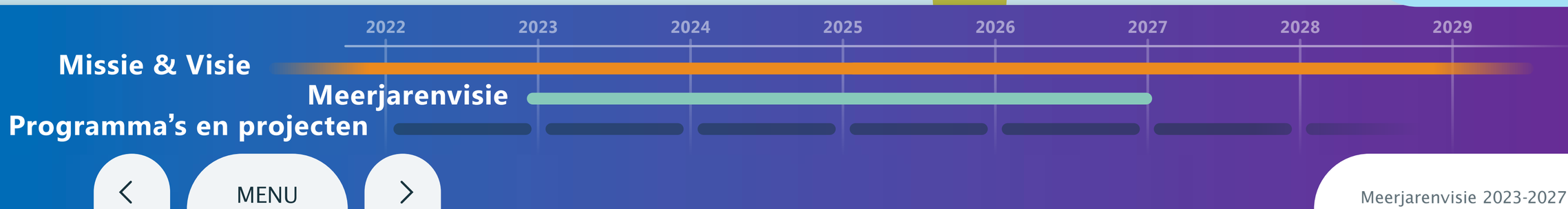
Wij werken samen met gemeenten, provincie en samenwerkingspartners aan het beschermen en verbeteren van de fysieke leefomgeving.

EXPERTISE

Vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering in het fysieke domein (milieu, ruimtelijke ordening en bouw).

GERICHT OP LEEFOMGEVING

Denk aan stikstofproblematiek, energietransitie, invoering van de Omgevingswet en verbetering van het VTH-stelsel.



1. Waarom een meerjarenvisie?

In deze tijden van grote transities en opgaven zijn **richting, focus en keuzes nodig bij de inzet van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)** voor de komende vier jaar. Denk daarbij aan de stikstofproblematiek, energietransitie, invoering van de Omgevingswet en de verbetering van het VTH-stelsel. Deze meerjarenvisie geeft richting hoe de ODZOB op operationeel niveau als collectief moet bijdragen aan de realisering van de inhoudelijke (strategische) beleidsopgaven van de deelnemers en wat we daarin willen bereiken.

Het is **gekoppeld aan de pijlers van de** missie en visie: veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en fysieke leefomgeving.

De meerjarenvisie heeft een plek in de Planning-en-controlcyclus. De **missie en visie** van de ODZOB is voor de lange termijn. De meerjarenvisie is voor de middellange termijn. Jaarlijks wordt een kadernota opgesteld.
De meerjarenvisie vervangt als het ware de beleidsmatige c.q. inhoudelijke ontwikkelingen die in andere jaren onderdeel uitmaakten van de kadernota. **Om continuïteit in keuzes** te hebben wordt voor vier jaar richting gegeven aan deze inhoud door éénmalig een kaderbrief en een meerjarenvisie vast te stellen. Het dient als kader voor de kortere termijn trajecten, zoals:

- het jaarlijkse programma Collectieve Taken;
- de vier regionale uitvoeringkaders voor vergunningverlening en toezicht en hun jaarprogramma's;
- en overige (jaarlijkse) programma's en projecten van de ODZOB.

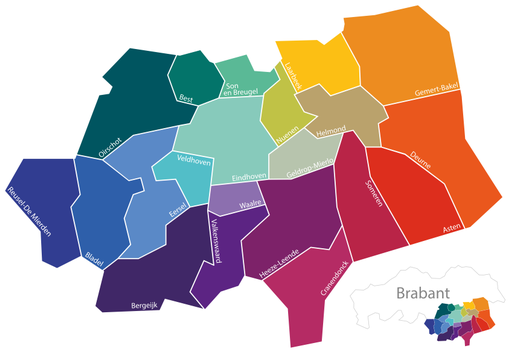
In de komende vier jaar worden de kadernota's opgesteld met de meerjarenvisie als referentiekader voor de invulling. Eventuele financiële effecten vanuit de meerjarenvisie worden komende tijd in beeld gebracht en ter goedkeuring aan het algemeen bestuur voorgelegd.

Leeswijzer:

- Paragraaf 1.1 beschrijft de rol, positie en toegevoegde waarde van de samenwerking binnen de ODZOB.
- Paragraaf 1.2 beschrijft de filosofie waarlangs de ambitie voor de komende vier jaar ontwikkeld wordt. Het is een kapstok en een denkwijze vanuit drie te kiezen niveaus.
- Hoofdstuk 2 beschrijft de gekozen richting en focus met een uitwerking langs de lijnen veilig, gezond, duurzaam en omgeving.

1.1 Wat is de rol, positie en toegevoegde waarde van de ODZOB?

De ODZOB is een omgevingsdienst op het gebied van **vergunningverlening, toezicht en handhaving en advisering in het fysieke domein (milieu, ruimtelijke ordening en bouw).** Het is een gemeenschappelijke regeling van 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant en provincie Noord-Brabant. De ODZOB wordt bestuurd door een dagelijks bestuur en een algemeen bestuur. In de bijlage (pag. 20) worden de expertises en werkwijze verder toegelicht.



Figuur: deelnemende gemeenten en provincie

Het doel van de ODZOB is **samen** zorgen voor een **veilige, gezonde en duurzame leefomgeving**. Er zijn verschillende wetten en regels die het milieu en onze leefomgeving beschermen. We zijn daarbij **complementair** aan de andere twee Brabantse omgevingsdiensten, Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost, GGD Brabant-Zuidoost, Metropoolregio Eindhoven, Inspectie Leefomgeving & Transport, Functioneel Parket, waterschappen en werken samen.

Deze meerjarenvisie gaat uit van deze **brede aanpak gericht op de leefomgeving.** We zien de fysieke leefomgeving niet als een gekaderd speelveld, maar als een leefomgeving om in te wonen, te werken, te leven en te verblijven. De ODZOB voert immers VTH- en adviestaken uit die gekoppeld zijn aan de landelijke, provinciale en gemeentelijke **opgaven** (beleid/regelgeving) en **verwachtingen** van het VTH-instrumentarium gericht op beperken van emissies en risico's in de fysieke leefomgeving.

We staan niet alleen in dit speelveld en werken samen met anderen in de regio. Daarbij wordt ook de **urgentie** bepaald door de **milieutoestand** in de regio. Onder andere de Atlas van de fysieke leefomgeving of onderzoeken van het Planbureau voor de Leefomgeving geven daar indicatoren voor. Ook hebben we rekening te houden met **verschillende ambities** in de regio, zoals deze verwoord zijn in de coalitieakkoorden of omgevingsplannen. Gerichtheid en focus is daarbij belangrijk, zodat verwachtingen en **waarmaken** in balans zijn. Zie de afbeelding op de volgende pagina.

VERWACHTINGEN

REALITEIT

coalitiakkoord

inhoudelijk beleid

VTH-beleid

Commissie van Aartsen

Nederland

coalitiakkoord

inhoudelijk beleid

VTH-beleid

IOV

Provincie Noord-Brabant

coalitiakkoord

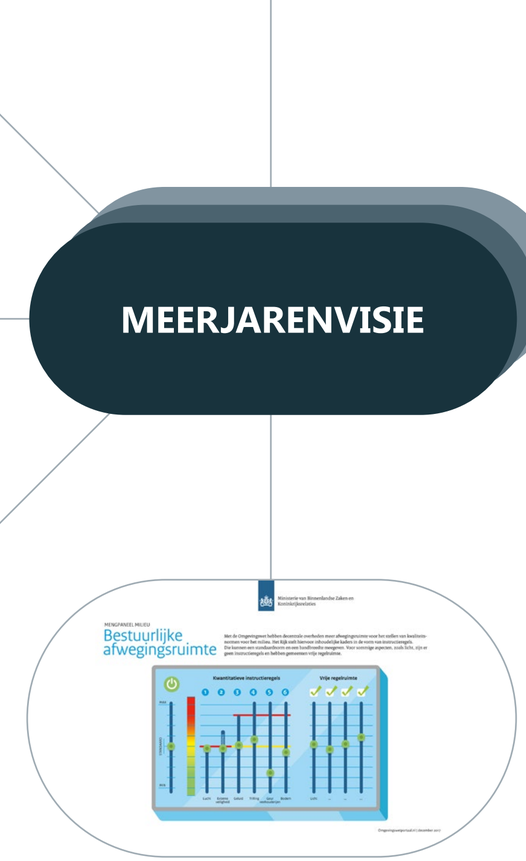
inhoudelijk beleid

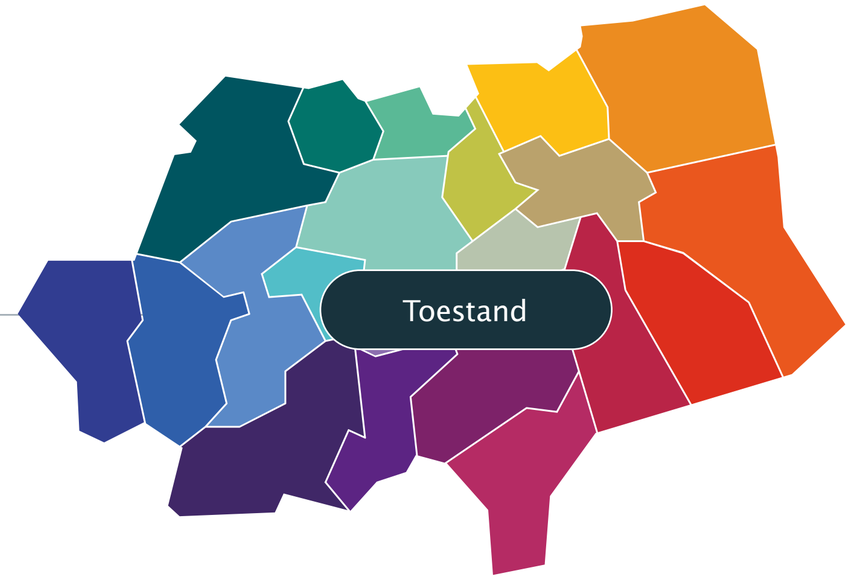
VTH-beleid

Omgevingsplan

Lokaal

MEERJARENVISIE







Figuur: Beleidscyclus big-8

1.2 Wat is de filosofie hierbij?

De ODZOB wil werken vanuit de big-8 gedachte, waarbij uitvoering en beleidsvorming in samenhang plaatsvindt.

De onderste cirkel is de operationele cyclus bij de omgevingsdienst en de bovenste cirkel is de strategische cirkel ingevuld door landelijk, provinciaal en gemeentelijk beleid.

De werelden ontmoeten elkaar in regionale uitvoeringskaders, programma Collectieve Taken en andersoortige programma's en projecten. Gezien de grote opgaven en transities (de strategische cyclus) is er focus nodig in de operationele cyclus: Is het voldoende om bij VTH-taken en advisering de basis op orde te hebben bij bepaalde thema's, of is ook versterking van de samenhang tussen beleid en uitvoering nodig?

Of is zelfs vorming van c.q. bijdrage aan een regionaal platform wenselijk om de gezamenlijkheid te versterken bij een urgente opgave?

Kortom: Welk niveau van inzet is nodig in de big-8 bij bepaalde urgente inhoudelijke opgaven binnen de thema's veilig, gezond, duurzaam en omgeving?

Vanuit deze vraagstellingen is **de gerichte gezamenlijke inzet** concreet uitgewerkt en beschreven in hoofdstuk 2. Het is een **mix** van niveaus **fundament op orde, in samenhang** en **regionaal platform.** Deze drie niveaus vormen de kapstok voor de uitwerking van ambities op verschillende thema's in hoofdstuk 2.

Fundament op orde: inzet op het op orde hebben, onderhouden en verstevigen van het fundament (operationele cyclus).

We bedoelen daarmee onder andere:

- Efficiënt en effectief werken vanuit een meerjarig perspectief. Daarbij is level playing field (alle bedrijven gelijk behandelen), risicogericht-, informatiegestuurd (inzet plegen daar waar het toe doet op basis van gegevens) en projectmatig werken (helder gepland) van belang. De door het AB vastgestelde regionale uitvoeringskaders voor milieuvergunningverlening, milieutoezicht industrieel/agrarisch, bodem/Besluit Bodemkwaliteit en asbest zijn daarbij essentieel.
- Goede kwaliteit leveren, met daarbij inbegrepen de aanpassing aan wetgeving waaronder o.a. de Omgevingswet en implementatie en beheer van het VTH-systeem.
- Het opvolgen van de adviezen van de Commissie Van Aartsen ten aanzien van kwaliteit en robuustheid van omgevingsdiensten (zie bijlage pagina 21). En deelnemen aan het Interbestuurlijk Programma voor de versterking van het VTH-stelsel.
- Binnen de gemeenschappelijke regeling goede randvoorwaarden collectief creëren. Dit is nodig voor verdere ontwikkeling van professionele en robuuste dienstverlening.
- De governance aanpassen ten gevolge van nieuwe wetgeving, waaronder het aanpassen van de gemeenschappelijke regeling van de ODZOB ingevolge de Wet gemeenschappelijke regelingen. Governance betekent de wijze van besturen van de omgevingsdienst.
- Samenwerken in de keten, sterk gestuurd vanuit concrete casussen.

Deze inzet kent al verschillende ontwikkelopgaves.

Bekijk het voorbeeld op de volgende pagina >

VOORBEELD

FUNDAMENT OP ORDE *IN DE PRAKTIJK*

Dashboard asbest: zicht op heel Brabant

Lang leek asbest een wondermiddel: stevig, goedkoop, slijtvast en uitstekend bestand tegen hoge temperaturen. Toch kwam er in 1993 een verbod op de verkoop en de toepassing van asbest, vanwege de gezondheidsrisico's.

Toezichthouder asbest Jeroen Evers en zijn collega's bij de ODZOB controleren aangemelde asbestverwijderingen risicogericht. Dat wil zeggen dat ze met name saneringen controleren die een relatief groot risico vormen voor de omgeving, of saneringen door saneringsbedrijven die het niet zo nauw nemen met de regels.

"Dan zijn we extra alert"

Sinds een paar jaar beschikken Evers en zijn collega's over een digitaal Dashboard asbest, ontwikkeld met de twee andere Brabantse omgevingsdiensten. Dit dashboard wordt gevoed met de outcome van een Brabant-brede checklist met gezamenlijke kernvragen, en met 'expert judgement'. 'Dankzij dit dashboard hebben we inzicht in de hele provincie. Als een saneerder of een inventariseerder - een onafhankelijk bedrijf dat beoordeelt of er asbest in het spel is - in het werkgebied van een andere Brabantse omgevingsdienst structureel in de fout gaat, zien wij dat ook. Dan zijn we extra alert.'

Direct in actie

Krijgen Evers en zijn collega's een melding van illegale asbestverwijdering (incident), dan komen ze direct in actie. 'Soms wordt asbest illegaal verwijderd uit onwetendheid, maar het gebeurt ook gecalculeerd, omdat een gecertificeerd verwijderingsbedrijf inschakelen veel geld kost. Of en welke sanctie we dan opleggen hangt af van de aangetroffen situatie.'

Het doel is overtredingen zo snel mogelijk te beëindigen. 'Daarom kiezen we in eerste instantie vaak voor een bestuursrechtelijke opvolging: het stilleggen van de activiteiten en het aanschrijven van de verantwoordelijke partij om de situatie te herstellen. Sommige overtredingen worden strafrechtelijk vervolgd.'



Jeroen Evers, toezichthouder asbest (ODZOB), bij een asbestsanering

In samenhang (verbinding tussen operationele en strategische cyclus) is het verbinden van uitvoering met beleid en het verbinden tussen verschillende beleidsopgaven in de praktijk.

Deze inzet gaat een stap verder en betekent:

- Ontwikkeling van outputgericht naar meer outcomegericht werken: van louter aantallen (als resultaat van de uitvoering van VTH- en adviestaken) naar ook het effect van de uitvoering van VTH- en adviestaken op milieukwaliteit en doelbereik. Dit kan alleen toegespitst zijn op concrete en urgente bestuurlijke thema's en waarbij concreet naleefgedrag verbonden kan worden aan concrete milieuwinst. Dit betekent ook dat de ontwikkeling van outcomegericht werken alleen succesvol vormgegeven kan worden in nauwe samenspraak met de deelnemers.
- Bij outcomegericht werken gaat het om het samenspel tussen de wettelijke basis, het benutten van de reikwijdte van wet- en regelgeving en de bovenwettelijke inzet van VTH-expertise om een bepaald beleidsdoel te kunnen halen. Deze manier van werken heeft een goed fundament nodig, met daarbij een sterke informatiepositie en andere inrichting van werkprogramma's.
- Samenwerken bevorderen vanuit strategische samenwerkingsallianties (o.a. met kennisinstellingen) gericht op prioritaire onderwerpen zoals landelijk overleg Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS).

VOORBEELD

IN SAMENHANG *IN DE PRAKTIJK*

Dashboard Energie zorgt voor gerichte inzet ODZOB-capaciteit

Mede door de Oekraïne-oorlog zijn de energieprijzen fors gestegen. Daardoor zijn investeringen in energiebesparende maatregelen vaak al snel terugverdiend. Dat is goed nieuws voor ondernemers én voor het milieu.

Bedrijven zijn verplicht alle energiebesparende maatregelen te nemen die een terugverdientijd van vijf jaar of korter hebben. De ODZOB helpt ze daarbij. Johan van den Biggelaar, beleidsmedewerker duurzaamheid en energie: 'Sinds een paar jaar beschikken we over een dashboard energie.

We hebben het ontwikkeld samen met de beide andere Brabantse omgevingsdiensten. Het dashboard wordt gevuld met de rapportages van bedrijven en veel soorten andere relevante data. Met behulp van branche-informatie en data-analyse kunnen we zien of bedrijven zich houden aan de energiebesparingsverplichtingen.’

‘Het dashboard helpt ons bedrijven te kiezen waar waarschijnlijk het nodige kan worden verbeterd.’

Het dashboard selecteert als het ware het laaghangend fruit. ‘Het is ondoenlijk voor ons om alle bedrijven te inspecteren. Het dashboard helpt ons bedrijven te kiezen waar waarschijnlijk het nodige kan worden verbeterd. Naarmate er meer gegevens in het dashboard zitten neemt de betrouwbaarheid toe omdat we steeds meer vergelijkingsmateriaal krijgen.’

Ook het bedrijfsleven profiteert ervan

De energiebesparingen zijn volgens Van den Biggelaar niet alleen goed voor het milieu. ‘Ook het bedrijfsleven profiteert ervan. Sectoren zoals de landbouw en de horeca hebben moeilijke tijden achter de rug. Als hun vaste kosten dalen verbetert hun rendement.

Ondernemers zijn vaak druk met hun bedrijf en hebben weinig tijd zich te verdiepen in hun energieverbruik. Als wij inzichtelijk maken wat ze kunnen besparen, komen ze maar al te graag in actie.’



Johan van den Biggelaar, beleidsmedewerker energie en duurzaamheid (ODZOB)

In een regionaal platform (strategische cyclus): het voeden van het provinciale en gemeentelijke beleidskader door de ODZOB, met kennis en ervaring vanuit de uitvoering.

Deze inzet is een nog verdere ontwikkeling. In dit model pakken gemeenten en provincie in gezamenlijkheid in de regio beleidsopgaven op. Hierbij kan de ODZOB vanuit kennis en expertise ondersteunen en adviseren.

De samenwerking is dan sterk proactief. Dit ambitieniveau is het krachtigst met een goed fundament op orde en als outcomegericht werken adequaat is ingevoerd.

VOORBEELD

REGIONAAL PLATFORM *IN DE PRAKTIJK*



Marco Peeters, secretaris Werkprogramma Agrofood en Leefomgeving (ODZOB)

‘We leren van elkaar.’

Binnen het Werkprogramma Agrofood en Leefomgeving (WAL) werkt de ODZOB samen met de 21 regiogemeenten. Adviseur Marco Peeters: ‘Dit werkprogramma verbindt het beleid met betrekking tot de veehouderij en het landelijk gebied met de taken van de ODZOB en daarmee de uitvoering VTH.
Vijf keer per jaar komen bestuurders én ambtenaren bij elkaar.

We bespreken dan de voortgang en actualiteit van de thema’s uit het werkprogramma en we wisselen ervaringen uit. Zo leert de ene gemeente van de andere gemeente wat werkt en wat niet.’

Dankzij het WAL hoort de ODZOB waar gemeenten bij de uitvoering van beleid tegenaan lopen. ‘Andersom werkt het ook. Wij weten bijvoorbeeld wat er aan nieuwe wetgeving en beleid aan zit te komen vanuit het Rijk en de provincie. Daar bereiden wij de regiogemeenten op voor. Verder benutten wij de kennis en de ervaring die we binnen het WAL opdoen om invloed uit te oefenen op het landelijke en provinciale beleid en binnen de VNG.’

Positieve ervaringen

Zowel de regiogemeenten als de ODZOB hebben positieve ervaringen met de intensieve samenwerking binnen het WAL.

‘Het verkleint de afstand tussen de gemeenten en de ODZOB, met de provincie en het Rijk, maar ook tussen de gemeenten onderling. We leren van elkaar. Daarom overwegen we een vergelijkbaar platform te gaan opzetten bij de ODZOB voor het werkveld ‘industrie’.’

2. Wat wil de ODZOB als collectief bereiken de komende vier jaar?

De transities en opgaven in de fysieke leefomgeving zijn groot en complex en we kunnen niet alles tegelijkertijd aanpakken en ontwikkelen. Er is een gerichte gezamenlijke inzet (als collectief van de deelnemers) nodig voor de komende vier jaar. Dit gekoppeld aan de pijlers veilig, gezond, duurzaam en omgeving van de missie en visie van de ODZOB. Deze gerichte gezamenlijke inzet is bepaald op basis van:

- Opgaven: analyse verzameling van nationaal, provinciaal en lokaal inhoudelijk en VTH-beleid met uitspraken over inzet en wijze inzet van het VTH-instrumentarium.
- Ambities: analyse coalitieakkoorden;
- Urgentie: expertjudgement over de milieutoestand in de regio en de belangrijkheid van bepaalde thema's in de regio.
- Instrumenten: mogelijke bijdrage vanuit VTH en advisering door de ODZOB.

In een ambtelijke en bestuurlijke bijeenkomst is de gerichte gezamenlijke inzet bepaald op basis van voorgaande filosofie (zie hoofdstuk 1.2).
Gekozen is voor:

1. **FUNDAMENT OP ORDE.**
2. **Alleen aanvullende inzet op de niveaus IN SAMENHANG en REGIONAAL PLATFORM daar waar urgentie of bestaande afspraken er specifiek om vragen. Dit speelt vooral bij de pijlers gezond en duurzaam.**

Reden is dat ontwikkelingen in wet- en regelgeving de komende vier jaar al de nodige inspanningen vereisen bij het fundament op orde. Hiervoor zijn al ontwikkelopgaven ontwikkeld. Dit vormt het kader voor de vier regionale uitvoeringskaders, programma Collectieve Taken en overige programma's en projecten voor de komende vier jaar.

2.1 Veilig

Wat bedoelen we met veilig bij de ODZOB?
Veilig betekent zonder of buiten gevaar zijn en het kent verschillende facetten. Voor de ODZOB zijn de volgende facetten relevant: omgevingsveiligheid, milieucriminaliteit (oog- en oorfunctie), ondermijning, veilige asbestverwijdering en veilig zwemwater.
De ODZOB voert met betrekking tot omgevingsveiligheid risicoanalyses uit en vertaalt het naar vergunningvoorschriften en (op verzoek) bestemmingsplannen en adviseert richting toezicht en beleidsvorming. Daarnaast houdt de ODZOB een landelijk risicoregister actueel. Verder houdt de ODZOB toezicht op asbestverwijdering en zwemwatergelegenheden. Ook toetst de ODZOB bouwplannen en houdt toezicht erop. De bijdrage aan de (keten)aanpak van milieucriminaliteit door de ODZOB is op basis van het Dreigingsbeeld uit 2021 op thema's afval, bodem, mest, broeikasgassen, ZZS en gewasbeschermingsmiddelen.

Wat is daarbij belangrijk?
De regio vindt de aanpak van milieucriminaliteit en ondermijning belangrijk, samen met de andere handhavingspartners in de fysieke leefomgeving. Het in maart 2021 verschenen rapport 'Om de leefomgeving' van de Commissie Van Aartsen geeft aan dat er een betere handhaving van milieuwetgeving nodig is om de aanpak van ondermijnende milieucriminaliteit te kunnen verbeteren.

Wat wil de ODZOB collectief daarin betekenen en bereiken?
Bij de pijler veilig ligt het accent vooral op de inzet op fundament op orde, omdat voor een aantal taken met betrekking tot milieucriminaliteit en ondermijning de bevoegdheden bij andere organisaties liggen dan bij gemeenten of bij de provincie. Met daarbij de specifieke aandacht voor het professionaliseren van bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving en afstemming en uitwisseling hiertussen. Het versterken van de ketenaanpak en -toezicht met andere partijen hoort hier eveneens bij. Aanvullende inzet vanuit urgentie/ bestaande afspraken is het verstevigen van het regionaal kernteam externe veiligheid.

2.2 Gezond

Wat bedoelen we met gezond bij de ODZOB?
Gezondheid kent verschillende facetten. Een slechte milieukwaliteit beïnvloedt de gezondheid negatief. De milieukwaliteit bepaalt waar we kunnen leven en hoe we kunnen leven. Daarbij is er qua problematiek verschil tussen landelijk en stedelijk gebied. Voor de ODZOB zijn de volgende facetten relevant: luchtkwaliteit, grondwater- en bodemkwaliteit, geur, geluid, trillingen, lichthinder, cumulatie van immissies en eigenschappen van stoffen (Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)). Daarbij is bescherming van het grondwater voor de drinkwatervoorziening in specifieke gebieden belangrijk voor de gezondheid.

Provincie en gemeenten bepalen – binnen de landelijke kaders – het beleid; de ODZOB is belangrijk voor de uitvoering ervan via vergunningverlening voor, toezicht op, handhaving op en advisering over veelsoortige milieubelastende activiteiten. De Omgevingswet vereist nog meer integraal werken, waarbij gezondheid een volwaardige plaats krijgt.

Wat is daarbij belangrijk?
De pijler gezondheid leeft in de regio sterk op lokaal en regionaal niveau, waarbij de urgentie in de regio vooral gericht is op luchtkwaliteit, geluid en geur.

Wat wil de ODZOB collectief daarin betekenen en bereiken?
Daarom dat in deze pijler meer dan alleen de inzet op fundament op orde nodig en gewenst is. Bij deze inzet is specifieke aandacht voor:

- ZZS in vergunningen en scherp vergunnen bij zowel industriële als agrarische bedrijven, het tijdig inspelen op innovatieve ontwikkelingen en op ontwikkelingen in wet- en regelgeving.
- Doorontwikkeling van de MilieuKlachtenCentrale (MKC), informatie gestuurd werken (IGW), Brabants OmgevingsDatalab (BOD) en geografisch informatiesysteem (GIS) ten behoeve van input voor de beleidscyclus.

Bij aanvullende inzet vanuit urgentie en bestaande afspraken gaat het om:

- Het outcomegericht werken samen met de gemeenten ontwikkelen, door bij enkele urgente onderwerpen drie pilotprojecten/experimenten te starten. Bijvoorbeeld: zeer zorgwekkende stoffen (zoals uitstoot door industrie naar de lucht), geur en stikstof (zoals uitstoot door industrie en veehouderij) of fijnstof (zoals uitstoot en gegevens uit het Regionaal Meetnet). Aan deze projecten kunnen mogelijk ook onderwerpen zoals bijvoorbeeld resultaatgerichte emissiewaarden, effectiviteit geurbeleid, effectiviteit BBT (Beste beschikbare technieken) worden gekoppeld dan wel maatregelen emissiereductie naar de lucht (mede in relatie tot het Schone Lucht Akkoord).
- Een ZZS-inventarisatie in de regio uit te voeren en zorgen voor vertegenwoordiging in overleggen met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, het RIVM en andere omgevingsdiensten.
- Het regionaal schakelpunt bodem ontwikkelen.
  Het is een provinciebreed schakelpunt waar de drie Brabantse omgevingsdiensten aan meedoen.
  Daarbij in de praktijk een betere verbinding zoeken tussen thema's bodem, grondwater en energie.
- De samenwerking op bestuurlijk en ambtelijk niveau in het Regionaal Meetnet Lucht & Geluid is minimaal twee jaar verlengd tot 2025 conform de huidige gemaakte afspraken. Daarna wordt bezien of opnieuw verlenging wenselijk is.
- Voortzetting inbreng in het Werkprogramma Agrofood en Leefomgeving (WAL, veehouderij) conform de huidige gemaakte afspraken.

2.3 Duurzaam

Wat bedoelen we met duurzaam bij de ODZOB?
Duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling die tegemoetkomt aan de levensbehoeften van de huidige generatie, zonder die van de toekomstige generaties tekort te doen. Het gaat hierbij om economische, sociale en leefomgevingsbehoeften. Voor de ODZOB hebben vooral de energietransitie, circulaire economie, bodem en waterbeheer, erfgoed & welstand en stikstofproblematiek betekenis. Zijdelings speelt ook klimaatadaptatie en biodiversiteit. In toenemende mate voert de ODZOB taken uit op de betreffende thema's, gericht op bedrijven. Een groot onderdeel daarin is vergunningverlening en toezicht met betrekking tot de energiebesparings- en informatieplicht. En verleent de ODZOB vergunningen voor bodemenergiesystemen. Maar de ODZOB houdt ook toezicht op afvalinzameling en -verwerking en het stimuleren van afvalpreventie, hergebruik van grondstoffen en materialen. Verder verleent de ODZOB vanuit provinciaal strategisch grondstoffenbeheer vergunningen en houdt toezicht op ontgrondingen en grondwateronttrekkingen voor de provincie. Daarnaast kan de ODZOB zijn expertise inzetten bij de aanpak van de stikstofproblematiek.

Wat is daarbij belangrijk?
De pijler duurzaam heeft de laatste jaren sterk aan urgentie gewonnen in de regio. Beleidsvorming ligt bij de landelijke overheid, beleidsmatige uitwerkingen bij de lagere overheden.

Wat wil de ODZOB collectief daarin betekenen en bereiken?
Deze pijler kent daarom een inzet op fundament op orde met een aanvullende inzet vanuit urgentie en bestaande afspraken. Bij inzet op fundament op orde is met name aandacht voor de aanpak van de stikstofproblematiek, die nog volop in ontwikkeling is. De onzekerheden, aanpassingen van beleid en regelgeving en rechterlijke uitspraken op dit gebied zullen ook de komende jaren nog een grote aandacht en zorgvuldigheid vereisen bij de uitvoering van de VTH-taken. In de aanvullende inzet vanuit urgentie en bestaande afspraken gaat het om:

- Energietransitie/Regionale energiestrategie (RES): Het versterken van outcomegericht werken met een ontwikkelde tool.

Ook worden gemeenten collectief geadviseerd ten aanzien van effecten van duurzame energieprojecten, waaronder bodemenergiesystemen, op de omgeving en de inpassing ervan in omgevingsplannen. Verder worden de deelnemers geadviseerd met betrekking tot verduurzaming van bedrijventerreinen. Daarbij komt het versterken van de rol van de ODZOB binnen het RES voor wat betreft de afstemming tussen toezicht en stimulerende activiteiten, en het leveren van een bijdrage aan databeheer en monitoring.

- Circulaire economie: Het mee helpen realiseren van de provinciale strategie met betrekking tot circulariteit, o.a. door het Rijk en de provincie te adviseren over aanpassing van regelgeving ten aanzien van innovaties. Tegelijkertijd wordt ook het onderwerp ZZS geagendeerd als risicofactor bij circulaire economie in relatie tot illegaliteit.
- Kringlooplandbouw en verduurzaming landbouw: Het faciliteren en adviseren van gemeenten en ondernemers over duurzame innovatieve ontwikkelingen in het kader van vergunningverlening. Het gaat hierbij met name om innovaties met betrekking tot stalsystemen in de veehouderij en de omgang met mest waaronder mestbewerking. Daar waar nodig en mogelijk wordt meegewerkt aan het voorbereiden van innovatievergunningen voor duurzame stalsystemen (doelvoorschriften, meten).
- Aanpak stikstofproblematiek: het aanleveren van kennis, informatie en data - vooral op basis van vergunningen en toezicht veehouderij - aan gemeenten en provincie ter ondersteuning van hun rol in het kader van de gebiedsgerichte aanpak (NPLG = Nationaal Programma Landelijk Gebied). Gemeenten worden ook ondersteund bij de uitvoering van landelijke beëindigingsregelingen voor stoppende veehouders.
- Vergelijkbaar met het regionale agrarische platform voor veehouderij (WAL) - de komende jaren verkennen of we een nieuw regionaal platform kunnen ontwikkelen voor industrie, gericht op kennisdeling en beleidsmatige afstemming op de vier thema's (veilig, gezond, duurzaam en omgeving).

2.4 Omgeving

Wat bedoelen we met omgeving bij de ODZOB?
De fysieke leefomgeving is het domein voor de ODZOB. De fysieke leefomgeving staat voor datgene wat je ziet, voelt en ruikt. Het gaat om verschillende lagen en waarden zoals bodem en ondergrond, water, lucht, archeologische waarden, natuurwaarden en welstand. Omgeving is een integrerend thema. Onder dit thema vallen onderwerpen als ruimtelijke ordening (RO), bouwen, omgevingskwaliteit, omgevingsbeleid en erfgoed & welstand.

Wat is hier belangrijk?
Onze regio verwacht van de ODZOB een stevig ondersteunende en adviserende rol bij omgevingsverordeningen, omgevingsvisies en omgevingsplannen onder de Omgevingswet.

Grote opgaven in zowel het stedelijke als het landelijke gebied worden daarin beleidsmatig uitgewerkt en zijn direct richtinggevend voor de uitvoering.

Gezien de adviezen van de Commissie van Aartsen is het van groot belang dat uitvoeringstoetsen plaatsvinden, waarbij voorgenomen beleid in omgevingsplannen (o.a. omgevingswaarden en normen) wordt getoetst op de uitvoerbaarheid en effectiviteit ervan.

Wat wil de ODZOB collectief daarin betekenen en bereiken?
De inzet op fundament op orde bij de pijler omgeving is terug te zien bij de deelname aan omgevingstafels en bij het op peil houden van kennis en kunde bij medewerkers om belangrijke transities goed door te laten werken in vergunningverlening en toezicht. Denk daarbij aan de transitie van het landelijk gebied c.q. de veehouderij en de transitie naar duurzame en innovatieve bedrijventerreinen. Vanuit de gewenste samenhang in de regio adviseert de ODZOB collectief op RO- en omgevingsbeleid (met speciaal aandacht voor cumulatie van milieueffecten) door bijvoorbeeld handreikingen/ blauwdrukken, daarbij denkend aan geluid, milieuaspecten van energie-infrastructurele projecten, haalbaarheid en verduurzaming van industrieterreinen (vanuit milieu), en het in kaart brengen van de situatie van het buitengebied en de veehouderij (in relatie tot het inspelen op nieuwe beleidsontwikkelingen).

3 Bijlage: Expertises en werkwijze

Ongeveer 250 medewerkers werken aan dit doel door vergunningverlening, toezicht en handhaving en advisering. Deels verplicht voortvloeiend uit het landelijk basistakenpakket (basistaak), deels facultatief (verzoektaak), soms wel en soms niet met een wettelijke grondslag. De ODZOB draagt bij aan de realisering van beleidsopgaven (landelijk, provinciaal, regiogemeenten) d.m.v. de instrumenten en middelen die de ODZOB ter beschikking heeft. Het werk van de ODZOB is niet altijd zichtbaar. Als alles goed gaat merk je weinig van het werk dat we leveren. Maar achter de schermen werken we dagelijks aan het verlenen van vergunningen, houden we toezicht op risicovolle situaties bij bedrijven en handhaven we waar nodig. Het lijkt heel gewoon dat de veiligheid, gezondheid en duurzaamheid gewaarborgd worden. Maar denk even terug aan de vuurwerkramp in Enschede of de brand in Moerdijk. Deze incidenten vormden de directe aanleiding voor de oprichting van omgevingsdiensten.

De basis voor de oprichting van de omgevingsdiensten zijn de adviezen van Commissie Mans geweest. De commissie was destijds opgericht vanwege een aantal ernstige incidenten. Deze adviezen gingen in op onafhankelijkheid en professionaliteit van milieutoezicht. De adviezen zijn ook doorvertaald in wetgeving. De latere Commissie Van Aartsen blikt terug op het functioneren van het VTH-stelsel en de omgevingsdiensten. En deze commissie heeft aangegeven welke verbeteringen er nodig zijn. De adviezen gaan o.a. in op de robuustheid en de kwaliteit van alle omgevingsdiensten.

De ODZOB is een dienst opgericht als een gemeenschappelijke regeling op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De ODZOB plant en voert de werkzaamheden uit, vanuit de volgende basisprincipes:

- We voeren de verplichte basistaken vanuit de Wet VTH uit conform de vastgestelde Regionale uitvoeringskaders en daarnaast voeren wij taken, met vaak een wettelijk karakter, uit op verzoek van de gemeenten/provincie. Verzoeken voor nieuwe taken of voor voortzetting van taken worden afgewogen op basis van het in 2022 vastgestelde afwegingskader.
- We werken vanuit Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's).
- We werken op basis van de Verordeningen Kwaliteitscriteria en landelijke verordeningen VTH.
- De gemeente bepaalt in hoeverre de werkzaamheden in mandaat worden uitgevoerd.
- We werken vanuit een producten- en dienstencatalogus (PDC).
- We werken vanuit een jaarlijkse kadernota en begroting (incl. een collectief programma).

Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant

Wal 28

Postbus 8035

5601 KA Eindhoven

www.odzob.nl

Op www.odzob.nl vindt u meer informatie over ons dagelijkse werk aan een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving in Zuidoost-Brabant. Deze Meerjarenvisie 2023-2027 en andere documenten zijn op de website te downloaden.

Op de pagina www.odzob.nl/waarom vindt u korte filmpjes en een animatie over de ODZOB.

OMGEVINGSDIENST
ZUIDOOST-BRABANT